

## Læreplanstema - Kommunikation og sprog

### Hvad siger loven:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet *Kommunikation og sprog* skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

§ 7 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i de seks læreplanstemaer

### Hvad gør vi i Kirstinebjerg distriktet og Fredericia Kommune generelt?

I Kirstinebjerg arbejder vi på udvikling af børn og unges kommunikative og sproglige færdigheder. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte alle børns udvikling af kommunikative færdigheder, så de kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

Læringsmiljøet skal sikre, at det pædagogiske personale via refleksion over organisering og pædagogiske / didaktiske overvejelser skaber kommunikative samspil af høj kvalitet i alle læringsrum.

Det er vigtigt, at børn tidligt i dagtilbud får varierede oplevelser med skriftsprog, kommunikationsplatforme, nonverbal kommunikation samt symbol- og billedsprog. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidste om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene. Kommunikative færdigheder tilegnes ved, at børnene hører og præsenteres for et nuanceret sprogbrug.

### Hvad gør vi i den enkelte afdeling?

I Gades Gård arbejder vi med kommunikation og sprog på mange måder. I vores vuggestue bruger vi sprograppen, som redskab til den tidlige indsats og vi laver den på alle børn. Sprograppen kan være med til at give os et billede af, hvor barnet er i sin sproglige udvikling samt hvad næste skridt er og hvordan vi kan understøtte barnet. Hvis der skal laves en sproglig indsats, følges der op hver 3. måned. Når barnet er mellem 2,8 og 3,4 år, laves der en sprogvurdering. Den giver et billede af, om barnet har nogle sproglige udfordringer, som kræver yderligere indsatser gennem pædagogiske aktiviteter, der styrker det enkelte barns sprog samt vejledning til forældrenes brug i hjemmet. Vi har en mappe med ideer til, hvordan kan vi bedst kan understøtte børnene. Vi kan også konsultere og søge hjælp fra vores tale-/hørepedagog.

I det daglige arbejder vi med at lave aktiviteter, der skaber fælles opmærksomhed, bruger turtagninger, dialogisk læsning og literacy. ”Literacy dækker i sin traditionelle betydning over tilegnelsen af færdigheder i at skrive og læse. Mange forskere har dog en mere bred opfattelse af literacy, hvor begrebet omfatter hele processen, hvor barnet gradvist skaffer sig kundskaber om læsning og skrivning i interaktion med andre mennesker.”<sup>1</sup>

Vi laver læringsmiljøer, der skaber rum til fordybelse, blandt andet ved at skabe rum i rummene. I et læsehjørne er der mulighed for at gå i dybden med en bog, i sandkassen skaber vi fælles opmærksomhed om at bygge et sandslot og snakker om, hvordan vi bygger det. Til samling øver vi os i at vente på tur og lytte til hinanden, når vi fortæller historier og om oplevelser. I samlingerne er der plads til at synge, lave rim og remser samt lave lege, hvor vi sætter ord på.

Børnene møder skriftsproget, når de får læst historier højt (i bøger, på tablets og telefoner), men også i mange andre sammenhænge. Børnene møder deres navn forskellige steder f.eks. i garderoben og på deres stol, og de bliver nysgerrige,

<sup>1</sup> Carina Fast (2009): Literacy – i familie, børnehave og skole

når mor og far skriver en SMS. Skriftsproget har en funktion, og det kan man som voksen gøre barnet opmærksom på ved at inddrage barnet i brugen af skriftsproget.

Vi er opmærksomme på at være nærværende i samspillet med børnene. Vi sætter ord på genstande og handlinger:

- På puslebordet har vi øjenkontakt og bruger både mimik, kropssprog og ord.
- I garderoben snakker vi om, hvordan vejret er, hvad det kræver af påklædning, hvordan man får bukserne ud over støvlerne samt hvorfor lynlåsen driller osv.
- Til måltiderne taler vi om maden. Hvor kommer maden fra? Hvad smager maden af? Vi øver turtagning og fælles opmærksomhed i samtalen. Man spørger den, der sidder tættest på vandkanden, om de vil række den videre.
- Udenfor er vi nysgerrige og undersøgende, og taler om det vi ser og oplever.

### Kravlegården (0-2 år)



#### Beskrivelse:

På billederne ses et udpluk af de aktiviteter, som børnene i kravlegården til hverdag deltager i. Vi har højtlesning, sanglege og tegneaktiviteter.

#### Analyse:

Til højtlesning er den voksne placeret i læsekrogen. Dette er et bevidst tiltag i personalets indretning af stuen for at lave rum i rummet. Her er læsekrogen et rum til fordybelse. I aktiviteten er der skabt en fælles opmærksomhed blandt børnene og den voksne omkring bogen. Børnene kan deltage i det omfang, som de har lyst til. De kan gå til og fra. I aktiviteten bliver børnene inddraget i form af spørgsmål, så der tages udgangspunkt i deres interesser. De bliver præsenteret for skriftsproget i forbindelse med, at den voksne viser læseretningen med sin finger. Nogle børn vælger at deltage aktivt, mens andre er perifert deltagende.

Til sanglege-aktiviteter bruger vi gentagelser til at styrke sproget, som bliver præsenteret i sangene. Som voksne er vi rollemodeller og deltager aktivt. Rytmen i sangen styrker børnenes muligheder for at lære ordene. I aktiviteten deltager børnene efter tur.

I tegneaktiviteten deles vi om både papir og farver. Vi snakker om farverne og hvor vi kan finde farverne i vores omgivelser. Vi tegner hænder, huse, bogstaver, kruseduller og vi tegner hinanden.

### Farveladen (2-4 år)

#### Fortælling fra hverdagen:

To drenge sidder og leger med dyr. De snakker om hjorte og rensdyr. En af drengene nævner "Rudolf med den røde tud", og drengene spørger en voksen, om de ikke kan få julesangbogen ned, så de kan synge "Rudolf med den røde tud". Den voksne tager bogen ned, og de sætter sig sammen og begynder at synge. Flere børn kommer til, og det udvikler sig til en snak om billedet i bogen, hvor man kan se, at Rudolf er flov/ked af det, og de andre rensdyr griner af ham. En af børnene spørger flere gang ind til ordet flov, og de snakker sammen om billederne, og om hvordan det føles, når nogen griner af en. Dagen efter læser de bogen igen, og det samme barn, som spurgte ind til ordet flov, forklarer de andre børn, hvad ordet flov betyder.

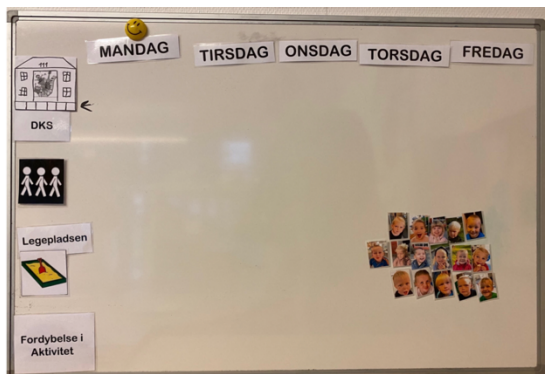
#### Analyse:

Drengene drager paralleller mellem forskellige kategorier, idet de starter med at snakke om legetøj, herefter snakker de om levende dyr i naturen og til sidst om en fiktiv figur fra en sang. De viser her, at de har forståelse for at ordet "rensdyr" findes i forskellige ordkategorier. Den voksne hjælper med at udvide deres sprogforståelse ved snakken om "at blive flov". Det ene barn, som kunne genfortælle meningen af ordet flov dagen, har fået internaliseret ordet "flov" i sit sprog.

#### Beskrivelse:

Vi har videreudviklet vores tavle, så den indeholder flere ordbilleder, er mere overskuelig og opdelt i formiddag og eftermiddag.

Tavlen før



Tavlen efter



#### Analyse:

Tavlens overskuelighed giver børnene mulighed for at lære de forskellige ordbilleder. Vi læser ordene op og følger læseretningen, så børnene også får en fornemmelse for den samtidig med ordene understøttes af billeder.

### Krystalden (4-6 år)

Kommunikation og sprog er både en videreudvikling af de grundlæggende sprogkompetencer; Ordforråd, sprogforståelse og kommunikative strategier, samt en styrket indsats omkring literacy og dermed de før-skriftlige færdigheder.

Vi arbejder med fortælling og oplæsning og styrker barnets læseglyde og har indrettet et stillerum, hvor der er rammer der indbyder til at fordybe sig i bøgerne.



**Fortælling:**

Pige M 4,10år og pige A 5år

M sidder sammen med A i vores stillerum, hun har en bog som hun “læser” for A (hun kender historien og genfortæller den)

Da hun er færdig siger hun: “Så...nu skal du læse for mig”

A siger: “ det kan jeg desværre ikke, jeg kan kun læse bøger fra McDonalds”

**Analyse:**

Literacy er færdigheder i at afkode, forstå og anvende tegn. Det er f.eks. når barnet afkoder skiltene i supermarkedet og læser de forskellige supermarkeders navne “skal vi i fakta?”

Det betyder ikke at barnet kan læse ordet fakta, men at det kender betydningen.

I eksemplet har M afkodet bogen. Hun genkender titlen og hun ved hvilke dele af historien der står på de enkelte sider.

Hun ved hvor forsiden er, hun kender læseretningen og hun ved at historien slutter på sidste side.

A kan det samme, men ikke med den bog.

Hun har måske ikke læst den før, hun kunne i hvert fald ikke afkode den.

Derhjemme har hun tydeligvis fået læst/fortalt ud fra nogle bøger der bliver udleveret hos McDonalds – dem kan hun afkode – dem kan hun læse!



Året inden barnet starter i skole, arbejder vi med fonologisk opmærksomhed, en struktureret voksenstyret aktivitet. Vi bruger et forløb der er tilrettelagt af tale- hørelærerne fra PPR.

**Beskrivelse:**

På billederne ser vi børnene sidde i rundkreds, de har fundet deres eget navneskilt og taget det på, nu er de i gang med at lege stavelser-krig. Sammen med den voksne, finder de ord i "ordmaskinen", de klapper stavelser og lægger ord kortene på de rigtige plancher.

**Analyse:**

Sammen leger vi lege der er tilrettelagt på en måde, der gør at børnene får pirret deres nysgerrighed og deres naturlige lyst til at lære mere om sprog og kommunikation. De styrkes i deres interesse for bogstaver og grundlaget for tilegnelse

at senere skrive og læsefærdigheder.

Ved at arbejde med små grupper, er der plads til at det enkelte barn kan tilgodeses, børnene støtter og hjælper hinanden.

De voksne deltager på skift for på den måde at sidemandsoplære så alle kan lave forløbet med børnene.